

**Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
z dnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Trzczańskie Mokradła (PLH020105)**

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2023, poz. 1336, 1688, 1890) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Trzczańskie Mokradła (PLH020105) został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie wyznaczenia specjalnego obszaru ochrony siedlisk Trzczańskie Mokradła (PLH020105) (Dz. U. poz. 2034) w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej: siedlisk przyrodniczych, tj.:

- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*),
- 91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne,

oraz gatunku motyli:

- 6179 modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous*
- 1060 czerwonończyk nieparek *Lycaena dispar*.

Projekt planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Trzczańskie Mokradła (PLH020105), zwanego dalej Obszarem, został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ww. ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 ze zm.).

W przypadku tego Obszaru zachodzi przesłanka wynikająca z art. 28 ust. 11 pkt. 3a ww. ustawy o ochronie przyrody, która uzasadnia nieobejmowanie całości obszaru projektem planu zadań ochronnych, gdyż Obszar pokrywa się w części z obszarem będącym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Śnieżka, dla którego ustanowiony został Plan Urządzenia Lasu (dalej: PUL) na lata 2019 – 2028, zawierający zakres planu zadań ochronnych dla Obszaru. PUL został zatwierdzony pismem Ministra Środowiska i uwzględnia zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ww. ustawy o ochronie przyrody. Wobec powyższego plan zadań ochronnych obejmuje tylko część (49,91 ha z całkowitej powierzchni równej 75,29 ha) Obszaru znajdującą się poza gruntami będącymi w zarządzie Nadleśnictwo Śnieżka.

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. *ustawy o ochronie przyrody* i ww. *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Prace terenowe obejmowały badania w zakresie fitosocjologii i entomologii. W ich trakcie zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w Obszarze. Ekspert fitosocjolog potwierdził występowanie siedlisk przyrodniczych 6510 i 7140 w granicach obszaru objętego planem zadań ochronnych.

W przypadku siedliska 91D0 wskazał, że nie występuje ono w granicach obszaru objętego planem zadań ochronnych (co jest zgodne z wcześniejszymi danymi dotyczącymi tego Obszaru – ten typ siedliska występuje na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Śnieżka). W związku z tym w projekcie planu zadań ochronnych nie uwzględnia się zagrożeń, celów ochrony ani działań ochronnych dla siedliska 91D0. Natomiast siedlisko 9190, które zostało stwierdzone w granicach obszaru objętego planem, nie stanowi przedmiotu ochrony Obszaru, ponieważ jego reprezentatywność została oceniona jako nieznacząca – ocena D). Ponadto ekspert zaproponował włączenie tego typu siedliska do przedmiotów ochrony Obszaru. Propozycja ta nie została uznana przez RDOŚ we Wrocławiu za zasadną z uwagi na stosunkowo niewielką powierzchnię płatów tego siedliska i fakt, że siedlisko nie zostało uznane za przedmiot ochrony w momencie tworzenia Obszaru. Jednakże w oparciu o wyniki badań terenowych informacja o powierzchni siedliska oraz jego walorach przyrodniczych zostanie/została zaktualizowana w SDF.

Wyniki badań entomologicznych potwierdziły obecność gatunku 6179 modraszek *nausitosus* (stanowi przedmiot ochrony) na trzech stanowiskach oraz 6177 modraszek *telejus* (nie stanowi przedmiotu ochrony) na 1 stanowisku w Obszarze. Wyznaczono również potencjalne stanowiska gatunków, gdzie występowania gatunków nie stwierdzono w trakcie badań w 2020 r. (na co mogły mieć wpływ nietypowe warunki pogodowe – niskie temperatury oraz wysokie sumy opadów, a w konsekwencji – przesunięcia w terminach fenologicznych), ale warunki siedliskowe wskazują na możliwość ich występowania. Nie potwierdzono natomiast obecności 1060 czerwończyka nieparka w Obszarze. Wyniki badań wskazują, że włączenie gatunku do listy przedmiotów ochrony w Obszarze stanowiło pierwotny błąd naukowy. Zweryfikowano wszystkie wskazywane wcześniej stanowiska gatunku w Obszarze i stwierdzono, że w miejscach tych nie ma i najprawdopodobniej nie mogło być wcześniej siedlisk gatunku. Stanowiska te zlokalizowane były w terenach leśnych, gdzie warunki siedliskowe nie należą do preferowanych przez ten gatunek, a ponadto nie stwierdzono obecności rośliny żywicielskiej ani wystarczającej ilości roślin nektarodajnych. W obszarze objętym planem nie stwierdzono również innych, nawet potencjalnych, siedlisk czerwończyka nieparka, a ponadto żadne dane nie wskazywały i nie wskazują na występowanie tego gatunku na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Śnieżka. W związku z tym zawnioskowano o usunięcie gatunku z listy przedmiotów

ochrony w Obszarze (pismo znak WPN.630.2.2024.BP z dnia 28 lutego 2024 r.). Propozycja zmiany została zaakceptowana przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo znak DZP-WO.630.2.20.2024.IW z dnia 7 marca 2024 r.) i oczekuje na akceptację Komisji Europejskiej. W związku z tym w zarządzeniu nie określano zagrożeń ani celów ochrony dla tego gatunku.

Dodatkowo ww. wniosek o zmianę SDF, ponowiony pismem znak WPN.630.2.2024.BP.1 z dnia 25 kwietnia 2024 r., obejmował korektę powierzchni siedlisk i liczebności gatunków stanowiących przedmioty ochrony Obszaru, aktualizację ocen przedmiotów ochrony, aktualizację charakterystyki Obszaru w punkcie 4.1, aktualizację opisu przedmiotów ochrony w punkcie 4.2 oraz aktualizację zapisów związanych z zagrożeniami dla przedmiotów ochrony Obszaru, dokumentacji źródłowej oraz danych adresowych organu sprawującego nadzór nad ww. obszarem Natura 2000. Proponowane zmiany zostały zaakceptowane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska ww. pismem z dnia 7 marca 2024 r. oraz pismem znak DZP-WO.630.2.66.2024.IW z dnia 26 kwietnia 2024 r.

W trakcie badań entomofauny poszukiwano również stanowisk 1084 pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, jednakże nie potwierdzono występowania gatunku na obszarze objętym planem zadań ochronnych.

Za główne zagrożenie dla siedliska 6510 oraz gatunku motyla 6179 modraszek *nausitous* uznano brak właściwego użytkowania części płatów siedliska i siedliska gatunku, tj. ekstensywnej gospodarki kośnej, pastwiskowej albo kośno-pastwiskowej, co skutkuje niekorzystnymi zmianami w obrębie płatów siedliska (wkraczanie dużych, ekspansywnych bylin gatunków niezwiązanych z siedliskiem oraz młodego pokolenia drzew). W przypadku siedliska 7140 najistotniejszym stwierdzonym zagrożeniem jest zarastanie siedliska przez drzewa i krzewy takich gatunków jak brzoza brodawkowata *Betula pendula*, wierzba szara *Salix cinerea*, olsza czarna *Alnus glutinosa*. Ponadto przebiegająca w pobliżu płatu siedliska linia kolejowa stanowi drogę wnikania niepożądanych gatunków oraz zaburza warunki wodne w obrębie płatu siedliska.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych, metodyki GIOŚ (2012) oraz metodyk wskazanych przez ekspertów: fitosocjologa i entomologa wykonujących badania na potrzeby opracowania planu zadań ochronnych.

Zaproponowane działania ochronne mają na celu zachowanie ww. siedlisk i siedlisk ww. gatunku. W szczególności dotyczą one właściwych metod gospodarowania (ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe albo pastwiskowe) w obrębie siedlisk i siedlisk gatunku, z uwzględnieniem zidentyfikowanych zagrożeń. W przypadku siedliska 7140 należy zredukować pokrycie roślinności krzewiastej i drzewiastej do maksymalnie 5% powierzchni siedliska.

Zaplanowany monitoring dotyczy stanu zachowania siedlisk i siedlisk gatunku. Badania powinny być prowadzone regularnie, nie rzadziej niż raz na 10 lat.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogłyby wpływać negatywnie na przedmioty ochrony, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan zadań ochronnych - wskazań do zmian w dokumentach

planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony Obszar.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 21 października 2019 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 18 października 2019 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Trzczańskie Mokradła PLH020105) - pismo znak WPN.082.3.17.2019.AH.1. Obwieszczenie zostało również przesłane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy w Janowicach Wielkich.

Pierwsze spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy (dalej: ZLW) odbyło się w dniu 5 listopada 2019 roku w sali konferencyjnej Urzędu Gminy w Janowicach Wielkich. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele zainteresowanych urzędów, instytucji i organizacji, których udział przy opracowaniu projektu Planu jest niezbędny. Zaprezentowano wówczas rolę ZLW w tworzeniu projektu Planu oraz przedstawiono informacje na temat realizowanego przez RDOŚ we Wrocławiu projektu pn. *Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*. Uczestnicy spotkania uzyskali informacje na temat czasu trwania projektu, jego kosztów i źródeł finansowania, obszarów Natura 2000 objętych projektem oraz zasad realizacji projektu. Następnie przez koordynatora zaprezentowane zostały ogólne uwarunkowania przyrodnicze obszaru Natura 2000, w tym charakter terenu i sposoby (istniejące i planowane) jego ochrony na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat. Ponadto przedstawiono podstawowe informacje na temat obszaru Natura 2000 (położenie, wielkość, data utworzenia), obszar objęty Planem oraz przedmioty ochrony w tym obszarze (siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt), tj.: 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*) i *91D0 bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-

sosnowe bagienne lasy borealne), 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* i 6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*. Ponadto ekspert fitosocjolog szczegółowo omówił proces prowadzenia badań terenowych oraz przedstawił ich wyniki. W tej części aktywnie uczestniczyli wszyscy zaproszeni Goście – pytania dotyczyły przede wszystkim stanu zachowania przedmiotów ochrony, metodyki badań oraz zagrożeń dotyczących przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. Poruszono także kwestie działań prowadzonych w granicach i w sąsiedztwie obszaru Natura 2000, tj. organizacji rajdów motorowych i samochodowych oraz utworzenia sieci rowów odwadniających, które mogą wpływać na stan zachowania przedmiotów ochrony w obszarze. W trakcie spotkania miała również miejsce dyskusja dotycząca ochrony obszaru Natura 2000, przedmiotów ochrony oraz występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt, które nie stanowią przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000, w której uczestniczył przedstawiciel Zachodniosudeckiego Towarzystwa Przyrodniczego.

Mając na uwadze ogłoszony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo uczestników, zrezygnowano z przeprowadzenia II spotkania ZLW w formie tradycyjnej. Spotkanie miało formę korespondencyjną. Materiały przygotowane na II spotkanie ZLW zostały udostępnione w serwisie internetowym Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu od dnia 12 lipca 2021 r. pod adresem: <http://wroclaw.rdos.gov.pl/trzcinskie-mokradla-plh020105>. Uwagi i wnioski do publikowanych materiałów w ramach tego spotkania ZLW można było składać do dnia 30 lipca 2021 r.: na adres email planisty regionalnego i koordynatora planu oraz pisemnie na adres: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, al. Jana Matejki 6, 50-333 Wrocław – z dopiskiem „Spotkanie ZLW–PZObis”.

II spotkanie ZLW dla obszaru Natura 2000 Trzczańskie Mokradła (PLH020105) odbyło się Wieży Widokowej w Radomierzu (Radomierz 60 a), w dniu 17 listopada 2021 r. Spotkanie rozpoczęło się od wejścia na Wieżę Widokową, z której możliwe było obserwowanie panoramy przyległych terenów (Rudawy Janowickie, Góry Kaczawskie), w tym lokalizacji obszaru Natura 2000 Trzczańskie Mokradła PLH020105. Po przedstawieniu planu spotkania, pan Jan Kucharzyk – ekspert fitosocjolog, przedstawił ostateczne wyniki inwentaryzacji fitosocjologicznej, w tym zidentyfikowane zagrożenia oraz proponowane działania minimalizujące dla poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Ponadto zaprezentował propozycje zmian granicy obszaru oraz zmian Standardowego Formularza Danych (SDF). Następnie koordynator planu przedstawił ostateczne wyniki inwentaryzacji entomologicznej, w tym zidentyfikowane zagrożenia oraz proponowane działania minimalizujące dla poszczególnych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Ponadto zaprezentowała propozycje zmian granicy obszaru oraz zmian w SDF. Spotkanie zakończyło się wizją terenową, w trakcie której ekspert fitosocjolog zaprezentował zinwentaryzowane płyty siedlisk przyrodniczych stanowiące przedmioty ochrony obszaru objętego Planem.

Przez cały okres trwania prac nad Planem możliwy był kontakt drogą telefoniczną i elektroniczną z planistą regionalnym oraz koordynatorem Planu.

Projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do członków Zespołu Lokalnej Współpracy. W okresie od 27 lutego 2024 r. do 5 marca 2024 r. możliwe było zgłaszanie uwag. We wskazanym okresie nie wpłynęły żadne uwagi.

Projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do zaopiniowania.

Obwieszczeniem z dnia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.)* i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy o ochronie przyrody*.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Janowicach Wielkich w dniach Osoby zainteresowane projektem miały 30 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 135)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 2024 r.